

Nr 23.

Ankom till riksdagens kansli den 10 maj 1932 kl. 4 e. m.

Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till ändrad lydelse av § 12 riksdagsordningen ävensom en i ämnet väckt motion.

Till konstitutionsutskottets handläggning hava båda kamrarna hänvisat en av Kungl. Maj:t till riksdagen avlåten, den 11 mars 1932 dagtecknad proposition, nr 195, däri Kungl. Maj:t till riksdagens prövning i grundlagsenlig ordning framlagt följande

F ö r s l a g

till

ändrad lydelse av § 12 riksdagsordningen.

§ 12.

Ledamot av första kammaren, som icke är bosatt å ort där riksdag hålles, åtnjuter av statsmedel ersättning för resekostnad till och från riksdagen samt i dagtraktamente under riksdagen tjugufem riksdaler, vilket dagtraktamente dock ej må överstiga sammanlagt tretusen femhundra riksdaler. Ledamot, som under lagtima riksdag efter beviljad ledighet besöker hemorten, äge att av statsmedel undfå ersättning för därav föranledd resekostnad, dock högst för fem resor fram och åter.

Ledamot av första kammaren, som är bosatt å ort där riksdag hålles, undfår i dagtraktamente sjutton riksdaler, vilket dagtraktamente dock ej må överstiga sammanlagt tvåtusen fyrahundra riksdaler.

Den ledamot — — — — tillkommande dagtraktamente.

Vill ledamot — — — — Konungens befallningshavande.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft motionen nr 416 i andra kammaren av herr *Vahlstedt*, vari hemställts, att riksdagen såsom vilande för vidare grundlagsenlig behandling måtte antaga följande

F ö r s l a g

till

ändrad lydelse av § 12 riksdagsordningen.

Ledamot av första kammaren, som icke är bosatt å ort, där riksdag hålles, erhåller ett dagtraktamente av trettiotvå riksdaler, vilket dagtraktamente dock ej

må överstiga fyratusenfemhundra riksdaler, jämte ersättning för resekostnad till och från riksdagen vid dess början och slut ävensom resekostnadsersättning för fyra resor under pågående riksdag.

Reseersättning utgår efter tredje klass å järnväg och andra klass å ångbåt samt för skjuts till och från närmaste järnvägs- eller ångbåtsstation efter i orten gällande skjutstaxa.

Ledamot av — — — — — tretusen fyra hundra riksdaler.

Den ledamot — — — — — tillkommande dagtraktamente.

Vill ledamot — — — — — Konungens befallningshavande.

Beträffande motiveringen för propositionen får utskottet hänvisa till det vid densamma fogade utdrag av statsrådsprotokollet över justitiedepartementensärenden för den 11 mars 1932 samt beträffande motiveringen för det i motionen framlagda förslaget till densamma.

Den genom Kungl. Maj:ts förevarande proposition för riksdagen framlagda frågan om reglering av riksdagsmannaarvodets belopp torde väsentligen hava framlagts med hänsyn till svårigheterna i det nuvarande ekonomiska läget i fråga om statsregleringen, ehuru ärendet måst behandlas såsom en grundlagsfråga. Utskottet vill i anledning härav erinra, att riksdagskostnaderna numera upptagas i riksstaten, men att de fortfarande liksom tillförne skola utbetalas av riksgäldsfullmäktige ur medel, som riksdagen anvisar och som i riksbanken må lyftas å statsverkets giroräkning av fullmäktige, utan att någon Kungl. Maj:ts utanordning erfordras. Om avsikten med förevarande propositions framläggande hade varit att reglera dessa kostnader i samband med statsregleringen, hade härav bort följa arvodesbestämmelsernas utbrytning ur grundlagen. Då förslag i sådan riktning icke framställts, har utskottet ansett, att avsikten endast varit en tillfällig reglering med hänsyn till tidslägets krav. Principiellt finner utskottet det emellertid betänkligt att av blott tillfälliga anledningar ändra grundlagsbestämmelser. Utskottet har därför i anledning av propositionen ansett sig böra taga under övervägande, huruvida en reglering nu lämpligen kunde företagas utan att behöva bliva av blott tillfällig natur.

Enligt gällande bestämmelser i §§ 12 och 23 riksdagsordningen utgår under riksdagen av statsmedel dagtraktamente till riksdagsman, som icke är bosatt å riksdagsorten, med 32 kronor samt till annan riksdagsman med 24 kronor, dock att dagtraktamentet icke får överstiga sammanlagt 4,500 kronor resp. 3,400 kronor. Enligt samma stadgande erhåller riksdagsman, som icke är bosatt å riksdagsorten, även ersättning för resekostnad till och från riksdagsorten samt vid besök i hemorten efter beviljad ledighet under lagtima riksdag jämväl för därav föranledd resekostnad, dock högst för två resor fram och åter.

I förevarande proposition föreslås en sänkning av dagtraktamentet med 7 kronor till 25 kronor för riksdagsman, som icke är bosatt å riksdagsorten, samt

till 17 kronor för annan riksdagsman, dock att dagtraktamentet icke får överstiga sammanlagt 3,500 kronor resp. 2,400 kronor. Till stöd härför har vederbörande departementschef anfört, att det med hänsyn till den på senare år inträffade nedgången i levnadskostnaderna syntes rimligt, att för samtliga riksdagsmän dagtraktamentet nedsattes på sätt i propositionen föreslagits.

I propositionen föreslås vidare en utsträckning av rätten till fria resor under riksdagstiden från två till fem. Departementschefen har till stöd härför åberopat den för utredning av frågan om riksdagens arbetsformer tillsatta kommitténs förslag, enligt vilket riksdagens påskferier för ett lugnt och jämnt bedrivande av riksdagsarbetet samt för en minskning av den stora anhopningen av ärenden under riksdagens sista veckor borde avkortas från numera i praxis tillämpade fjorton å femton dagar till åtta dagar, men riksdagsmännen i stället borde erhålla rätt till ersättning för högst fem resor i stället för såsom nu vore stadgat högst två resor till och från hemorten under pågående riksdag. Påskferiernas förkortning utgjorde dock en bestämd förutsättning för förslagets genomförande.

I motion II: 416 föreslås, att riksdagsman, som icke är bosatt å riksdagsorten, skall erhålla resekostnadsersättning för fyra resor under pågående riksdag samt att reseersättningen skall utgå efter tredje klass å järnväg och andra klass å ångbåt.

Arvodet till riksdagsmän är redan i följd av att det är reglerat i grundlagen till sin karaktär icke jämförligt med de i avlöningsreglementen fastställda lönerna till befattningshavare i statens tjänst eller särskilda arvoden för fullgörande av annat offentligt uppdrag. Genom införandet i grundlag av arvodsbelopp har man velat inom vissa gränser giva dem en viss stabilitet oberoende av tillfälliga ekonomiska konjunkturer, växlingar inom det politiska livet eller andra liknande omständigheter. En ändring bör därför icke ifrågakomma annat än när en högst avsevärd förändring i de allmänna ekonomiska förutsättningarna inträtt eller när eljest alldeles särskilda omständigheter göra en ändring behöfvlig.

Nu rådande förhållanden på det ekonomiska och statsfinansiella området fordra den största sparsamhet i penninghushållningen. Personliga uppföringar och inskränkningar av varjehanda slag krävas av alla medborgare. Med hänsyn härtill har utskottet ansett sig böra tillstyrka en nedsättning av riksdagsmannaarvodet.

Vid övervägandet av frågan, med vilket belopp en sänkning skäligen borde företagas, har utskottet ansett, att sänkningen under inga förhållanden kunde och finge göras så stor, att syftet med arvodet förfelades. Riksdagsmannaarvodet måste, om det skall fylla sitt ändamål att möjliggöra även för ekonomiskt svagt ställda medborgare att mottaga riksdagsmannauppdrag, avpassas så, att dessa under riksdagsuppdragets fullgörande få ersättning för därigenom förlorade arbetsinkomster. Med fäst avseende härå finner utskottet den av Kungl. Maj:t föreslagna nedsättningen, då den ej kan avse allenast ett år, utan måste gälla tills grundlagen möjligen i denna del ånyo ändras, icke kunna helt

tillstyrkas, helst det icke nu med visshet kan förutses, vilket värde den svenska kronan kommer att få under de närmaste åren. Utskottet har därför stannat vid ett något högre arvodesbelopp än det av Kungl. Maj:t föreslagna men har tillika velat möjliggöra vissa ytterligare besparingar på annat sätt, nämligen genom reglering i särskild stadga angående avdrag å arvodet i vissa fall, vilka icke lämpligen kunna i grundlag regleras.

Vid sin prövning av frågan om arvodets skäligen storlek har utskottet sökt göra rättvisa åt olika synpunkter. Sålunda har utskottet å ena sidan tagit vederbörlig hänsyn till den sänkning av den allmänna prisnivån, som ägt rum sedan riksdagsmannaarvodet senast reglerades, å andra sidan beaktat de genom 1928 års kommunalskattereform införda bestämmelserna om beskattning av riksdagsmannaarvode jämväl för riksdagsmän, som icke äro bosatta å riksdagsorten. Vid ett avvägande av dessa synpunkter har utskottet ansett sig böra förorda en sänkning av arvodet från 4,500 kr. till 4,000 för riksdagsmän icke bosatta å riksdagsorten samt en i proportion härtill stående sänkning från 3,400 kr. till 3,000 för övriga riksdagsmän. Denna sänkning motsvarar procentuellt ungefär den, som på senaste tid vidtagits i England och Finland i fråga om riksdagsmannaarvodena.

Utskottet har emellertid ansett det önskvärt, att riksdagsmannaarvodet beräknas ej i form av dagtraktamente utan, i likhet med vad som gällde före 1918 års grundlagsändring, i form av fast arvode för lagtima riksdag. I följd härav blir det nödvändigt att i likhet med vad som gällde före 1918 års grundlagsändring uppställa särskilda regler för arvodets beräkning vid urtima riksdag. Arvodet torde i detta fall böra utgå med ett belopp motsvarande för månad räknat en fjärdedel av det vid lagtima riksdag utgående arvodet, dock högst med det belopp, vartill arvodet uppgår vid lagtima riksdag (sålunda t. ex. för riksdagsman, som ej är bosatt å riksdagsorten, vid en urtima riksdag av femton dagars längd med 500 kronor). Härigenom blir visserligen ersättningen för månad något högre än vid en lagtima riksdag av normal längd, men utskottet finner detta förhållande vara principiellt riktigt med hänsyn till de svårigheter, som i regel föreligga för riksdagsman att delta i en urtima riksdag.

Genomförandet av den i propositionen föreslagna utökningen av riksdagsmännens rätt till fria hemresor under pågående lagtima riksdag från högst två till högst fem skulle icke medföra några väsentligt ökade kostnader för statsverket, eftersom utgifterna härför till större delen komme att tillfalla statens järnvägar och därigenom komme statskassan till godo. En utvidgning av rätten till fria resor från två till fem kan icke heller antagas komma att verka hindrande för riksdagsarbetet. Snarare torde det få antagas, att den åsyftade författningsändringen skulle verka i motsatt riktning bland annat genom att förkorta tiden för riksdagsmännens bortovaro från riksdagsorten vid varje särskilt tillfälle. Kostnaderna för dessa resor måste i det övervägande antalet fall också betraktas som utgifter, vilka äro en följd av själva riksdagsmannaupdraget, och för vilka ersättning sålunda skäligen synes böra utgå. Utskottet

tillstyrker därför att gottgörelse av allmänna medel må utgå för högst fem i stället för såsom för närvarande högst två resor till hemorten under pågående lagtima riksdag. Genom en utökning av rätten till fria resor vinnes även den fördelen, att den faktiska olikhet i fråga om riksdagsmännens verkliga omkostnader, som uppkommer såsom en följd av de olika avstånden i vårt vidsträckta land mellan huvudstaden och vederbörande riksdagsmäns hemorter, komme att i viss mån utjämnas.

Det har syns utskottet lämpligt, att bestämmelserna om reseersättning givas en sådan formulering, att dagtraktamente må kunna utgå för resa till och från riksdagen vid dess början och slut, då arvode icke, i motsats till vad förhållandet är vid hemresa under pågående riksdag, åtnjutes.

Utskottet anser, att de grundläggande bestämmelserna angående arvode och reseersättning åt riksdagsmännen, vilka sedan gammalt haft sin plats i grundlagen, även i fortsättningen böra där kvarstå. Men då ett grundlagsstadgande i förevarande ämne icke lämpligen kan göras alltför detaljerat, har utskottet funnit det önskvärt, att grundlagsbestämmelserna angående arvode och reseersättning till riksdagsmän kompletteras av föreskrifter i en av Konungen och riksdagen samfällt beslutad stadga, som angiver de villkor under vilka och innehåller de särskilda föreskrifter i enlighet med vilka arvode och reseersättning skola utgå.

Prövningen av frågor rörande denna särskilda stadga synes med hänsyn till stadgans statsrättsliga karaktär böra bero av Konungen och riksdagen gemensamt och falla inom området för konstitutionsutskottets behörighet. Stadgan torde böra hänföras till de i § 38 mom. 1 riksdagsordningen uppräknade stadgar och föreskrifter, i fråga om vilka konstitutionsutskottet har obegränsat initiativ.

Den närmare utredningen angående stadgans innehåll torde böra verkställas genom Kungl. Maj:ts försorg. Utskottet anser sig här blott behöva angiva några av de ämnen, som lämpligen böra eller kunna göras till föremål för reglering i stadgan. I densamma bör inflyta en föreskrift motsvarande den nu i grundlagen uttryckta regeln, att riksdagsman, som icke i rätt tid inställer sig vid riksdagen, skall gå förlustig den honom eljest för samma tid tillkommande delen av arvodet. I viss anslutning till vad som gällde redan enligt riksdagsordningen i dess ursprungliga lydelse, enligt vilken ersättning utgick i form av fast arvode, böra vidare bland bestämmelserna om villkoren för rätt att uppbära fullt arvode upptagas föreskrifter om att från arvodesbeloppet skall göras visst avdrag för det fall, att riksdagsman avgår från sin befattning, innan riksdagen varit samlad fyra månader, eller att Konungen upplöser riksdagen, innan så lång tid av dess sammanträde förflutit. Härjämte synes böra införas föreskrifter om att riksdagsman som utan erhållen ledighet eller utan anmält, behörigen styrkt laga förfall avhåller sig från riksdagsgöromålen, skall mista den del av arvodet, som belöper på samma tid. Vidare torde det böra tagas under övervägande, huruvida bestämmelser böra införas därom, att riksdagsman, som är hindrad deltaga i riksdagsgöromålen för fullgörande av annat offentligt uppdrag, för vilket ersättning utgår, skall avstå viss del av arvodet.

Dessutom bör undersökas, om särskilda föreskrifter kunna givas för det utomordentliga fall, att riksdagen, i trots av att det löpande riksdagsarbetet fullbordats, ändock icke avslutas, utan riksdagsmännen efter någon tid kallas till huvudstaden för sammanträde i kamrarna. I stadgan bör även angivas den tid (t. ex. såsom för närvarande var femtonde dag), vid vilken lämplig del av arvodet bör utbetalas. Det torde i samband härmed även förtjäna tagas under övervägande, huruvida med sista utbetalningen bör anstå tills riksdagens beslut rörande statsreglering blivit fattat. I stadgandet torde ock böra införas föreskrifter, som ersätta nu gällande mindre tillfredsställande regler angående reseersättning för färd till och från riksdagen samt under riksdagen till hemorten och åter och för resekostnadens beräkning i båda fallen fastställas samma grunder.

Vid genomförandet av de föreslagna grundlagsändringarna har utskottet funnit det önskvärt, att de för närvarande i två paragrafer i riksdagsordningen innehållna bestämmelserna angående ersättning till ledamöter av första och andra kammaren förenas i en enda paragraf. Denna synes lämpligen böra bli § 23, som då bör flyttas ned under rubriken »Gemensamma bestämmelser».

De av utskottet sålunda föreslagna grundlagsändringarna böra även föranleda en omformulering av bestämmelsen i § 50 sista stycket riksdagsordningen angående ersättning till ledamot av utrikesnämnden.

Utskottet anser sig i detta sammanhang böra för riksdagen framhålla önskvärdheten av att en undersökning kommer till stånd genom riksgäldsfullmäktiges försorg, av möjligheterna att, utan att riksdagsarbetets effektivitet äventyras, nedbringa riksdags- och revisionskostnaderna i allmänhet såsom genom minskning av tryckningskostnaderna, genom någon inskränkning av kanslipersonal och vaktbetjäning m. fl. liknande åtgärder.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

- 1) att riksdagen i anledning av förevarande kungl. proposition måtte såsom vilande för vidare grundlagsenlig behandling antaga följande

F ö r s l a g

till

ändrad lydelse av §§ 12, 23, 38 och 50 riksdagsordningen.

(Nuvarande lydelse.)

(Föreslagen lydelse.)

§ 12.

Ledamot av första kammaren, som icke är bosatt å ort där riksdag hål-

(Nuvarande lydelse.)

les, åtnjuter av statsmedel ersättning för resekostnad till och från riksdagen samt i dagtraktamente under riksdagen trettiotvå riksdaler, vilket dagtraktamente dock ej må överstiga sammanlagt fyratusen femhundra riksdaler. Ledamot, som under lagtima riksdag efter beviljad ledighet besöker hemorten, äge att av statsmedel undfå ersättning för därav föranledd resekostnad, dock högst för två resor fram och åter.

Ledamot av första kammaren, som är bosatt å ort där riksdag hålles, undfår i dagtraktamente tjugufyra riksdaler, vilket dagtraktamente dock ej må överstiga sammanlagt tretusen fyrahundra riksdaler.

Den ledamot av kammaren, som icke i rätt tid vid riksdagen sig inställer, skall för varje dag han utebliver vara förlustig det honom enligt föregående moment tillkommande dagtraktamente.

Vill ledamot av kammaren befattningen sig avsäga, äger han det göra vid valtillfället eller sedermera, mellan riksdagar, hos Konungens befallningshavande.

(Föreslagen lydelse.)

Vill ledamot av första kammaren befattningen sig avsäga, äger han det göra vid valtillfället eller sedermera, mellan riksdagar, hos Konungens befallningshavande.

c. Gemensamma bestämmelser.**§ 23.**

Ledamot av andra kammaren åtnjuter av statsmedel resekostnadserättning samt arvode eller dagtraktamente, enligt vad i 12 § är i fråga om första kammaren stadgat.

Den ledamot av kammaren, som icke i rätt tid vid riksdagen sig inställer, skall för varje dag han utebliver vara förlustig det honom enligt föregående moment tillkommande dagtraktamente.

1. Ledamot av riksdagen äger av statsmedel åtnjuta arvode och reseersättning under de villkor och i enlighet med de särskilda föreskrifter, som meddelas i en av Konungen och riksdagen samfällt beslutad stadga om ersättnings utgående för riksdagsman-nauppdragets fullgörande.

2. För lagtima riksdag, som ej enligt § 5 upplöses, innan den varit fyra månader tillsammans, så ock för så-

(Nuvarande lydelse.)

(Föreslagen lydelse.)

dant senare sammanträde av lagtima riksdag, som i § 5 avses, utgår till ledamot av riksdagen, som är bosatt å ort där riksdagen hålles, arvode med tre tusen kronor samt till annan riksdagens ledamot arvode med fyra tusen kronor.

Vid urtima riksdag utgår till ledamot av riksdagen för den tid riksdagen är samlad arvode med ett belopp motsvarande, för månad räknat, en fjärdedel av det för lagtima riksdag utgående arvodet, dock högst med nämnda arvodes hela belopp.

3. Ledamot av riksdagen åtnjuter ersättning för resa till och från riksdagen. Besöker ledamot under lagtima riksdag efter beviljad ledighet hemorten, äger han jämväl undfå ersättning för därav föranledd resekostnad, dock högst för fem resor fram och åter.

c. Gemensamma bestämmelser.

§ 24.

Rösträtt må — — — — — är röstberättigad.

§ 38.

1. Konstitutionsutskottet tillkommer att granska rikets grundlagar, vallagen, stadgan om val av talmän och vice talmän i riksdagens kamrar, stadgan om val till riksdagens utskott ävensom de reglementariska föreskrifter, vilka riksdagen jämlikt § 78 äger fastställa, samt att hos riksdagen föreslå de ändringar däruti, dem utskottet anser högst nödiga eller nyttiga och möjliga att verkställa, så ock att meddela utlåtande över de från kamrarna till utskottet hänvisade grundlags- och vallagsfrågor samt frågor rörande omförmälda stadgar och föreskrifter.

1. Konstitutionsutskottet tillkommer att granska rikets grundlagar, vallagen, stadgan om ersättnings utgående för riksdagsmannauppgifternas fullgörande, stadgan om val av talmän och vice talmän i riksdagens kamrar, stadgan om val till riksdagens utskott ävensom de reglementariska föreskrifter, vilka riksdagen jämlikt § 78 äger fastställa, samt att hos riksdagen föreslå de ändringar däruti, dem utskottet anser högst nödiga eller nyttiga och möjliga att verkställa, så ock att meddela utlåtande över de från kamrarna till utskottet hänvisade grundlags- och vallagsfrågor samt

(Nuvarande lydelse.)

(Föreslagen lydelse.)

frågor rörande omförmälda stadgar
och föreskrifter.

2. Utskottet skall — — — — — sådana ämnen.
3. Utskottet åligger — — — — — regeringsformen stadgat.
4. Utskottet tillkommer — — — — — vägrar proposition.

§ 50.

Den i — — — — — sina befattningar.

Suppleant må — — — — — nämndens sammanträden.

Konungen sammankallar — — — — — förordnar Konungen.

Skulle minst — — — — — nämnden sammankallad.

Ledamot av nämnden åtnjute ej nå- Ledamot av nämnden åtnjute ej nå-
gon ersättning under den tid riksdagen gon ersättning under den tid riksdagen
är samlad. För inställelse vid sam- gen är samlad. För inställelse vid sam-
manträde, då riksdagen ej är samlad, manträde, då riksdagen ej är samlad,
utgår ersättning enligt de i 12 och 23 utgår ersättning enligt de i § 23 för
§§ bestämda grunder. *urtima riksdag* bestämda grunder.

2) att riksdagen, under förutsättning av bifall till vad utskottet här ovan under 1) hemställt, ville besluta, att i skrifvelse till Kungl. Maj:t hemställa om framläggande för nästa års riksdag av förslag till stadga om ersättnings utgående för riksdagsmannauppgadgets fullgörande;

3) att motionen II: 416 måtte anses besvarad genom vad utskottet ovan hemställt.

Stockholm den 10 maj 1932.

På konstitutionsutskottets vägnar:

C. A. REUTERSKIÖLD.

Närvarande: Herrar *Reuterskiöld, Sävström, Strömberg, Thulin, David Bergström, greve Spens, G. W. Hansson, Larsén, P. Sandström*, Halvarsson, Engberg, Gustafson i Kasenberg, Persson i Trången, Hallén*, Anderson i Norrköping, Lindmark, Karlsson i Vadstena, Olsson i Mora och Björck i Kristianstad.*

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Uppgifter rörande arvoden åt parlamentsledamöter i vissa främmande länder.

Danmark. Enligt vallagen utgår arvode med 4,000 kronor till riksdagsmän, som äro bosatta i Köpenhamn eller inom 20 kilometers avstånd därifrån, och 5,200 kronor till övriga riksdagsmän. På arvodet utgår dyrtidstillägg, för närvarande 9 % av grundbeloppet.

Finland. Enligt lag om riksdagsmannaarvode 1928 åtnjuter riksdagsman arvode med 24,000 Mk, beräknat efter ett dagarvode av 200 Mk. Vid urtima riksdag utgår arvode för varje dag, riksdagen är samlad. Särskilda bestämmelser gälla för resor, för det fall, att riksdagsman infinner sig efter riksdagens början etc. 1931 års riksdag har temporärt med hänsyn till rådande kris på grundval av framlagd proposition beslutat sänka arvodet med 12.5 % till 21,000 Mk, vilket belopp motsvarar ett dagarvode av 175 Mk.

Norge. Enligt lag om stortingsmannaarvode 1924 utgår arvode med 6,000 kronor för varje ordinarie storting utan hänsyn till dess längd. Vid urtima möte utgår arvode med 28 kronor per dag. Det föreskrives, att bestämmelserna skola revideras vid väsentlig förändring i prisnivån. Reseersättning utgår enligt vissa grunder. Vid sjukdom utgår viss ersättning till kostnader för läkare, sjukhusvård etc.

England. Arvode med 400 pund utgår till underhusmedlem, som icke samtidigt emottager arvode i egenskap av Officers of the House, Ministers eller Officers of His Majestys Household. Enligt budgetförslaget år 1931 skall arvodet från 1 oktober 1931 minskas med 10 procent ned till 360 pund.

Holland. Dagtraktamentet för första kammarens medlemmar är i lag fixerat till 20 gulden för varje dag de närvara vid sammanträde. Ledamöterna åtnjuta fria resor i form av årsabonnemang på statens järnvägar, I klass. Andra kammarens ledamöter hava ett årsarvode av 5,000 gulden jämte fria resor. President åtnjuter tilläggsarvode med 5,000 gulden. Arvode utgår ej till den, som bekläder ministerämbete, ej heller till den, som varit frånvarande hel session. Avgången ledamot får viss pension, så ock änkor och efterlevande barn efter kammarledamot eller förutvarande kammarledamot.

Schweiz. Ledamöter av nationalrådet (nedre kammaren) hava enligt lag av år 1929 traktamente med 40 frcs per dag jämte resekostnader efter taxa 20 cent. per km till och från huvudstaden. Ledamöter av ständerrådet (övre kammaren) uppbära den ersättning, som bestämmes av vederbörande kanton.

Tyskland. Enligt lag av år 1927 hava riksdagens ledamöter ett arvode av 750 Mk per månad. Genom lag av år 1930 sänktes arvodet med 20 % till 600 Mk per månad.

Belgien. Enligt grundlagen få senatorerna intet arvode. De tillerkännas dock rätt till fria resor och åtnjuta gottgörelse för med mandatet förenade kostnader, vilka sedan 1929 utgå med 28,000 frcs. Medlem av representantkammaren får enligt grundlag årsarvode med 42,000 frcs jämte fria resor. En år 1931 framlagd proposition om sänkning av detta belopp avslogs av kammaren. Kammarens president åtnjuter årlig gottgörelse.

Frankrike. Riksdagsledamot får kontant arvode med 60,000 frcs per år oberoende av sessionens längd. Därutöver utgå vissa andra förmåner, såsom rätt till fria resor på statens järnvägar mot avgift av 120 frcs, portofrihet för vissa »i tjänsten» avlätna skrivelser, begravning på statens bekostnad. Arvodet fastställdes 1928.